

۱۲
۵۲
۸۲
۱۱۰
۱۲۰
۱۳۰
۱۴۰
۱۵۰
۱۶۰
۱۷۰
۱۸۰
۱۹۰
۲۰۰
۲۱۰
۲۲۰
۲۳۰
۲۴۰
۲۵۰
۲۶۰
۲۷۰
۲۸۰
۲۹۰
۳۰۰
۳۱۰
۳۲۰
۳۳۰
۳۴۰
۳۵۰
۳۶۰
۳۷۰
۳۸۰
۳۹۰
۴۰۰
۴۱۰
۴۲۰
۴۳۰
۴۴۰
۴۵۰
۴۶۰
۴۷۰
۴۸۰
۴۹۰
۵۰۰
۵۱۰
۵۲۰
۵۳۰
۵۴۰
۵۵۰
۵۶۰
۵۷۰
۵۸۰
۵۹۰
۶۰۰
۶۱۰
۶۲۰
۶۳۰
۶۴۰
۶۵۰
۶۶۰
۶۷۰
۶۸۰
۶۹۰
۷۰۰
۷۱۰
۷۲۰
۷۳۰
۷۴۰
۷۵۰
۷۶۰
۷۷۰
۷۸۰
۷۹۰
۸۰۰
۸۱۰
۸۲۰
۸۳۰
۸۴۰
۸۵۰
۸۶۰
۸۷۰
۸۸۰
۸۹۰
۹۰۰

فهرست

پیشگفتار

۵

فصل اول

ویژگی‌های دیوان در متون ادبی و مذهبی

- ۱: دیوان شکل و شمایل عجیب و ترسناکی دارند ۷
- ۲: اعمال دیوان ۱۶
- ۳: دیوان گنج دارند ۳۰
- ۴: محل پدیدار شدن دیوان ۳۸
 - ۱) چاه ۳۸
 - ۲) غار ۴۰
 - ۳) جنگل و باغ ۴۲
 - ۴) کوه و بیابان ۴۷
 - ۵) مکان‌های متروکه و خرابه‌ها ۵۲
 - ۶) قصر و قلعه ۵۴
 - ۷) قبر و قبرستان ۵۶
 - ۸) کنار آب ۶۳
- ۵: دیوان تغییر شکل می‌دهند ۷۳
- ۶: دیوها خرابی هوا به وجود می‌آورند ۸۱
- ۷: کار دیوها وارونه است ۸۵
- ۸: دیوها کودن و ساده لوح هستند ۹۰

- ۹: دیوها گروهی کار می‌کنند ۹۱
- ۱۰: شیشه‌ عمر دیو ۹۵
- ۱۱: دیوهای خوب و دیوهای بد ۹۸
- ۱۲: دیو با انسان ازدواج می‌کند ۱۰۰

فصل دوم

نمای واقعی دیوان

- ۱: شکل و شمایل عجیب دیوان ۱۱۳
- ۲: جنگ میان دیو با آدم و یا جنگ میان دیوها ۱۱۸
- ۳: تغییر شکل دیوان به آدم‌های خاصی در جامعه ۱۲۷
- ۴: آیین‌های کهن یعنی دیوپرستی ۱۴۴
- ۵: اقوام غیر عقب‌افتاده و یا غیرقابل درک هستند ۱۵۱
- ۶: محل سکونت و یا ظاهر شدن دیوان ۱۵۸
- ۷: رابطه زن با دیو ۱۵۹

فصل سوم

چند نکته درباره دیوان

- ۱: خدا و دیو از خصوصیات مشترک برخوردارند ۱۶۹
- ۲: دیوان یعنی ارواح اجدادی ۱۷۳
- ۳: کلمه دیو (ثونی oni) در اصطلاحات زبان ژاپنی ۱۷۶

کلام آخر

یادداشت‌ها

منابع

۲۰۷

۱۸۱

۱۷۹

۱۷۶

۱۷۳

۱۶۹

پیشگفتار

دیو ضد قهرمان همیشگی در اسطوره‌ها و افسانه‌های دنیا است. این موجود از بزرگ‌ترین مشکلاتی است که سد راه قهرمان می‌گردد. قهرمان با مغلوب کردن او، که نشانگر توانایی‌اش است، به موفقیت و آرزوی خویش می‌رسد. به‌طور مثال، در شاهنامه فردوسی، رستم از هفت‌خوان عبور می‌کند تا به مأموریتی که به او محول شده (نجات کی‌کاووس و ارتش ایران) جامه عمل می‌پوشاند. در این گذر هفت مرحله‌ای، نه شیر، نه اژدها، بلکه دیوان مشکل‌آفرین اصلی هستند.

دیوانی که در افسانه‌ها و حکایات ازشان سخن به میان می‌آید، ویژگی‌های کلیشه‌ای دارند که در سراسر دنیا مشترک‌اند. چشمگیرترین آنها بدین قرار است:

- ۱) شکل و شمایل عجیب و ترسناکی دارند و از زور زیاد برخوردارند.
- ۲) آدم‌ربایی می‌کنند و به خوردن گوشت و خون انسان علاقه دارند.
- ۳) در باورهای بعضی دین‌ها، در جهنم ارواح مردگان بدکاره را شکنجه می‌دهند.
- ۴) از اشیای جادویی و یا با ارزش نگهداری می‌کنند.

از دوران کودکی همیشه برای نگارنده سؤال برانگیز بوده است که چرا اشیای جادویی و یا گنج‌ها نزد دیوان نگه داشته می‌شوند؟ قدرت خدا یا خدایان (نماد نیکی) از دیوان کمتر بوده است که اشیای ارزشمند به دست آنها (نماد بدی) افتاده‌اند؟ وقتی بزرگتر شدم و به اطلاعات بیشتری دست یافتم، متوجه شدم که در فرهنگ ژاپن «دیو» ویژگی‌ای نیک هم دارد و نباید همیشه آن را موجود شوم و مظهر بدی انگاشت. اما این ویژگی از کجا می‌آید؟ از آن زمان نزدیک به نیم قرن می‌گذرد و بالاخره فرصتی به نگارنده دست داد دنبال جواب سؤال دیرین بروم. ابزار کارم، افسانه‌ها و حکایت‌ها هستند که از دوران کودکی با آنها آشنا بوده‌ام و یا بعدها آشنا شده‌ام.